

**Materiał pomocniczy do kursu „Podstawy
programowania”**

**Autor: Grzegorz Góralski
ggoralski.com**

Instrukcje wyboru

**Tworzenie programu, Schematy blokowe,
Instrukcje wyboru, Operatory logiczne**

Być, czy nie być? Chłopczyk, czy dziewczynka?

- * Zwykle przebieg programu nie jest wytyczony przez jedną, „jedynie słuszną” drogę.
- * Na przykład w zależności od dostarczonych danych powinien odpowiedzieć w różny sposób.
- * Przykład: dostarczamy informację na temat chromosomów płciowych - program ma zinterpretować płęć.

Jak to powinno działać?

✱ Najpierw zastanówmy się jak program powinien działać:

1. Pobierz kariotyp

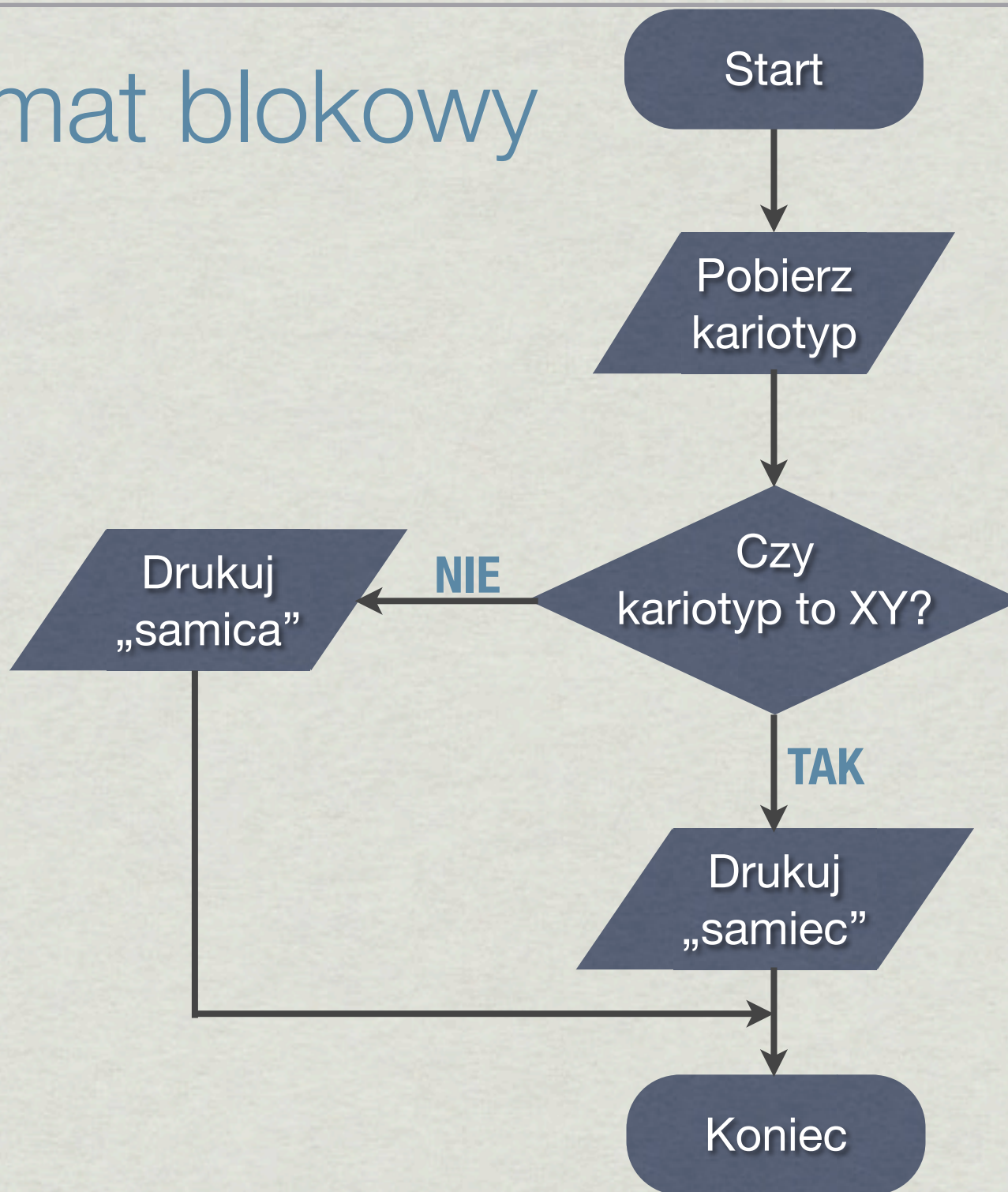
2. Sprawdź czy kariotyp to XY

3. Jeśli odpowiedź brzmi TAK to wydrukuj „samiec”

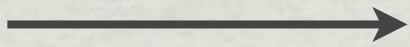
4. Jeśli odpowiedź brzmi NIE to wydrukuj „samica”

5. Zakończ program

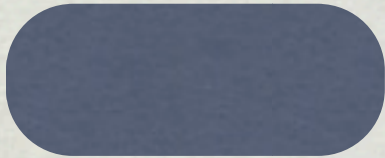
Schemat blokowy

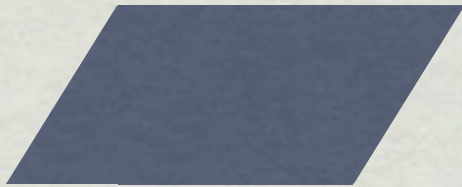
Schematy blokowe (wybrane symbole)

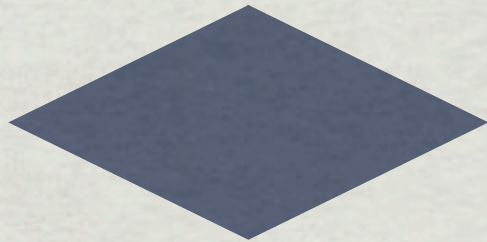
KIERUNEK BIEGU PROGRAMU

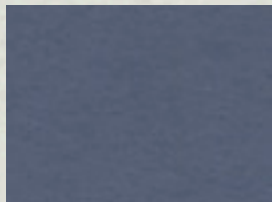
POCZĄTEK/KONIEC PROGRAMU

ODCZYT/ZAPIS/WYDRUK DANYCH

DECYZJA - wpisujemy tu warunek, wychodzą dwie strzałki określające bieg programu gdy warunek jest i nie jest spełniony

PROCES - tu wpisujemy różnego operacje które wykonuje program, nie podpadające pod powyższe.

Piszemy program

✱ Spróbujmy teraz zrealizować plan

1. Pobierz kariotyp

Na razie uprościmy sytuację i wpiszemy w programie wartość:

```
String kariotyp = "XX";
```

2. Sprawdź czy kariotyp to XY

Jak to zrobić?

Czas poznać instrukcje sterujące.

if - czyli „jeśli”

if (warunek) {...}

Opcjonalne → else {...}

- * Jeśli warunek jest spełniony to program wykonuje kod umieszczony po warunku,
- * Jeśli nie jest spełniony, to program pomija komendy po warunku i wykonuje kod po komendzie **else** (o ile jest).
- * Ale jak zapisać warunek i co to znaczy, że jest prawdziwy?

Operatory warunkowe

operator	przykład	wynikiem jest prawda (true) jeśli:
==	x == y	x jest równe y
!=	x != y	x nie jest równe y
>	x > y	x jest większe niż y
<	x < y	x jest mniejsze niż y
>=	x >= y	x jest większe lub równe y
<=	x <= y	x jest mniejsze lub równe y

**UWAGA - jeśli porównujemy dwa elementy używamy operatora „==”
Pojedynczy znak „=” oznacza przypisanie wartości (np. x = 1)**

Porównanie tekstu

metoda/przykład	wynik
<code>String tekst = "kot";</code>	
<code>tekst.equals("kot");</code>	true
<code>tekst.equals("pies")</code>	false
<code>tekst.equals("KOT")</code>	false
<code>tekst.equalsIgnoreCase("kot")</code>	true
<code>tekst.equalsIgnoreCase("pies")</code>	false
<code>tekst.equalsIgnoreCase("KOT")</code>	true

UWAGA: Znak wykrzyknika (!), oznacza zaprzeczenie wyrażenia. Na przykład :
!`tekst.equals("kot")` zwraca false
!`tekst.equals("pies")` a zwraca true

Piszemy program

✱ Uzupełniamy nasz kod:

1. Pobierz kariotyp `String kariotyp = "XX";`
2. Sprawdź czy kariotyp to XY `if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XY")) {`
3. Jeśli odpowiedź brzmi TAK to wydrukuj „samiec” `System.out.println("Samiec");`
`}`
4. Jeśli odpowiedź brzmi NIE to wydrukuj „samica” `else {`
`System.out.println("Samica");`
`}`
5. Zakończ program `System.out.println("KONIEC");`

Ulepszamy program

- * Wpisywanie na sztywno danych wejściowych, nie jest najlepszym pomysłem. Zmiana danych wejściowych wymaga każdorazowo kompilacji.

- * Umożliwmy więc wpisanie przez użytkownika danych wejściowych.

- * Zamieńmy linię `String kariotyp = "XX";` na kod:

Tworzymy obiekt typu Scanner o nazwie skaner

```
Scanner skaner = new Scanner(System.in);
```

```
System.out.print("Podaj kariotyp: ");
```

```
String kariotyp = skaner.nextLine();
```

skaner pobiera linię tekstu

- * Eclipse sygnalizuje błąd w pierwszej z tych linii, należy więc uzupełnić kod wpisując:

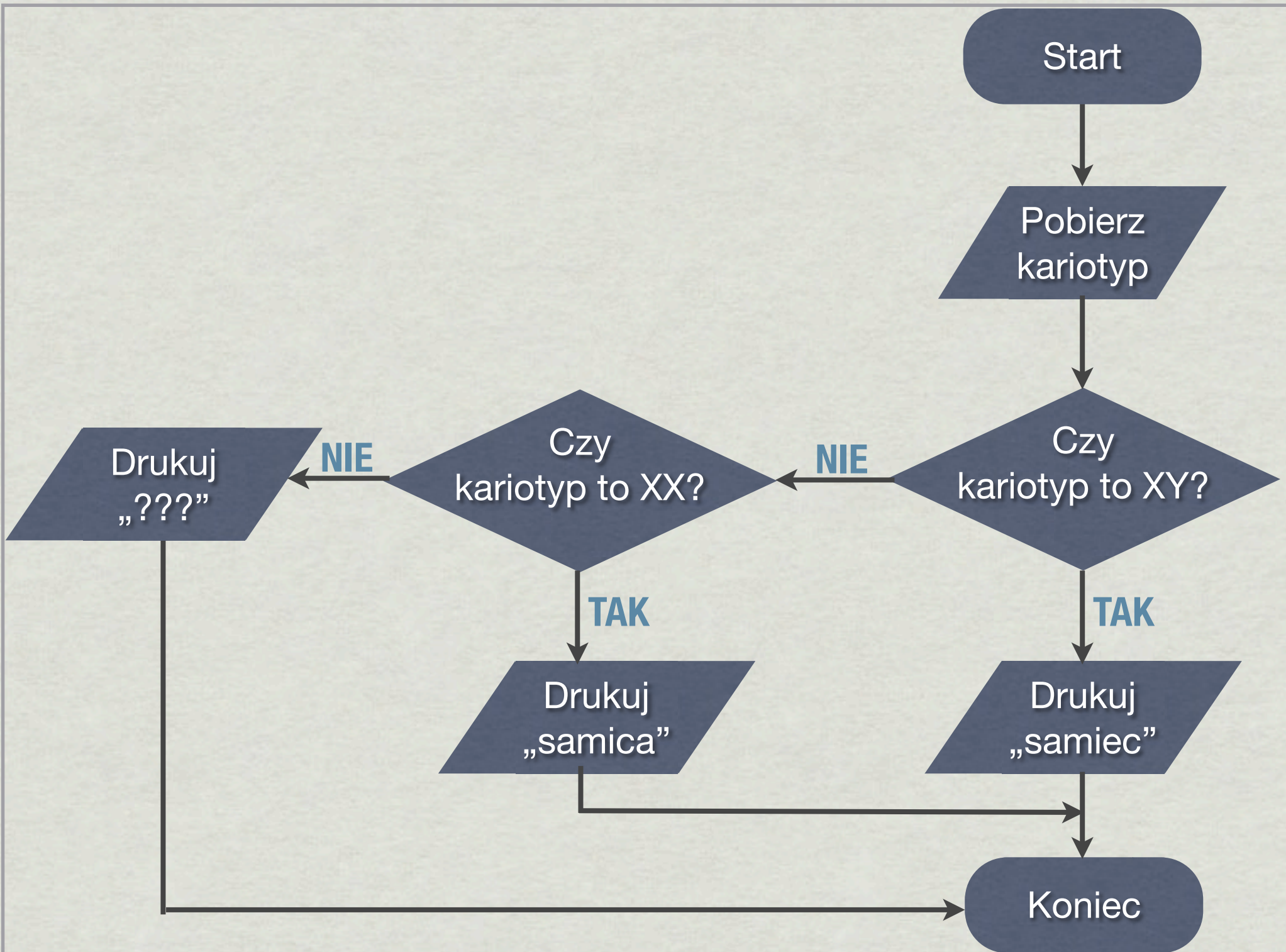
```
import java.util.Scanner;
```

zaraz po linii z nazwą pakietu (o ile jest);

Dodajemy do programu dodatkowy zewnętrzny kod (będzie o tym później)

Ulepszamy program

- * Teraz program wyświetla zapytanie:
Podaj kariotyp:
W zależności od tego, czy wpisujemy **XY** (**xy**) czy **XX** (**xx**) otrzymujemy odpowiedź **Samiec** lub **Samica**
- * Wpiszmy teraz dla odmiany: **AB**
- * Otrzymujemy odpowiedź: **Samica**
- * Otrzymaliśmy więc odpowiedź bezsensowną. Jak to zmienić?
- * Jak można zmienić algorytm?

Ulepszamy program

- * Modyfikowany fragment kodu można napisać tak:

```
if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XY")) {  
    System.out.println("Samiec");  
}  
else {  
    if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XX")) {  
        System.out.println("Samica");  
    }  
    else {  
        System.out.println("???");  
    }  
}
```

Ulepszamy program

✱ Ale bardziej przejrzyste będzie tak:

```
if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XY")) {  
    System.out.println("Samiec");  
}  
else if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XX")) {  
    System.out.println("Samica");  
}  
else {  
    System.out.println("???");  
}
```

switch - przełącz to!

- * Instrukcja switch umożliwia dokonywanie wyboru jeszcze inaczej:

```
...
System.out.print("Podaj ocenę: ");
String ocena = skaner.nextLine();
int ocenaLiczba = Integer.parseInt(ocena);
switch (ocenaLiczba) {
case 5 :
    System.out.println("Bardzo dobry");
    break;
case 4 :
    System.out.println("Dobry");
    break;
case 3 :
    System.out.println("Dostateczny");
    break;
case 2 :
    System.out.println("Niedostateczny");
    break;
default :
    System.out.println("Jakaś dziwna ocena!");
}
```

break oznacza, że następne testy już nie będą wykonywane i program przeskakuje na koniec bloku.

switch - przełącz to!

- * Instrukcja switch dla łańcuchów znaków:

```
...
System.out.print("Podaj kariotyp: ");
String kariotyp = skaner.nextLine();
// zmieniamy wszystkie znaki na wielkie
kariotyp = kariotyp.toUpperCase();
switch (kariotyp) {
case "XX":
    System.out.println("Kariotyp "+kariotyp+" należy do samicy.");
    break;
case "XY":
    System.out.println("Kariotyp "+kariotyp+" należy do samca.");
    break;
default:
    System.out.println("???");
}
```

operator warunkowy (? :) - albo, albo...

test logiczny
zwracający prawdę
lub fałsz

wartość zwracana jeśli
warunek zwrócił prawdę

wartość zwracana jeśli
warunek zwrócił fałsz

warunek ? **wartośćP** : **wartośćF**

* Przykład:

$x < 0$? "ujemna" : "nieujemna"

- * Operator warunkowy działa podobnie jak konstrukcja **if ... else ...**
- * Główna zaleta: jest krótszy
- * Główna wada: pozwala tylko na wybór dwu możliwości (nie ma odpowiednika **else if ...**).

operator warunkowy (? :) - albo, albo...

- * Przykład: krótki program do rozpoznawania czy podana liczba jest parzysta czy nieparzysta:

....

```
String rodzajLiczby;  
String liczba = skaner.nextLine();  
int liczbaInt = Integer.parseInt(liczba);
```

sprawdzamy czy liczba
jest parzysta (jeśli %2
wynosi 0 to jest
zwracane true)

- * `if ... else ...`

```
if (liczbaInt%2 == 0) rodzajLiczby="parzysta";  
else rodzajLiczby="nieparzysta";  
System.out.println("Podana liczba jest "+rodzajLiczby);
```

Jeśli warunek
zwrócił true

- * Operator warunkowy (? :):

```
rodzajLiczby = (liczbaInt%2 == 0 ? "parzysta" : "nieparzysta");  
System.out.println("Podana liczba jest "+rodzajLiczby);
```

Jeśli warunek
zwrócił false

- * Można też zmieścić to w jednej linijce (? :):

```
System.out.println("Podana liczba jest "+  
    (liczbaInt%2 == 0 ? "parzysta" : "nieparzysta"));
```

Rozszerzamy aplikację

- * Jak wiadomo, świat istot żywych nie ogranicza się do ludzi ani nawet ssaków.
- * Model XX- samica, XY- samiec, nie jest uniwersalny.
- * Uproszczona tabela determinacji płci przez chromosomy płciowe u wybranych organizmów:

organizm	samica	samiec
ssaki (większość)	XX	XY
ryby	XY	XX
ptaki	XY	XX
motyle (niektóre)	XY	XX
szczaw	XX	XYY

Zadanie:

- * Napisz aplikację która uwzględni zamieszczone w tabeli przypadki.

✿ Można to zrobić na przykład tak:

```
Scanner skaner = new Scanner(System.in);
System.out.print("Podaj kariotyp: ");
String kariotyp = skaner.nextLine();
System.out.println("Jaki to organizm? (podaj numer)");
System.out.println("1 - ssak, 2 - ryba, 3 - ptak, 4 - motyl, 5 - szczaw ");
int organizm = Integer.parseInt(skaner.nextLine());
System.out.println("Organizm: "+organizm+", kariotyp: "+kariotyp);
if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XX")) {
    if (organizm == 1) System.out.println("Samica");
    else if (organizm == 2) System.out.println("Samiec");
    else if (organizm == 3) System.out.println("Samiec");
    else if (organizm == 4) System.out.println("Samiec");
    else if (organizm == 5) System.out.println("Samica");
    else System.out.println("Zły numer organizmu!");
}
else if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XY")) {
    if (organizm == 1) System.out.println("Samiec");
    else if (organizm == 2) System.out.println("Samica");
    else if (organizm == 3) System.out.println("Samica");
    else if (organizm == 4) System.out.println("Samica");
    else System.out.println("Zły numer organizmu lub kariotyp!");
}
else if (kariotyp.equalsIgnoreCase("XYY")) {
    if (organizm == 5) System.out.println("Samiec");
    else System.out.println("Zły numer organizmu lub kariotyp!");
}
else System.out.println("Zły numer organizmu lub kariotyp!");
```